

FAJLÉKKÖNYV

MESEVÁR ÓVODA

PILISMARÓT

EMELÉKKÖNYV

*Mesevár Óvoda
Pilismarót
1999*

Gyűjtötte és összeállította:

***Pintér Zsuzsanna
Ujsághy Gyuláné***

A borítót tervezte:

Szathmári Sándorné

Kiadta:

***MESEVÁR ÓVODA
Pilismarót***

*A kiadásért felelős: Ujsághy Gyuláné
Nyomdai munka: SPORI PRINT „V” Esztergom*

„A múltból okulva, világosan, előrelátni a jövőt minden következményével és helyesen ítélni meg a jelent, ami a tulajdonképpeni kötelességünk”

Apáczai Csere János

Tartalom

I. Köszöntő.....	3
II. Egy kis óvodatörténet	
1. Az iskoláskor előtti nevelés.....	4
2. Brunszvik Teréz munkássága.....	5
3. A mi óvodánk.....	5
III. Visszaemlékezések.....	15
IV. A pilismaróti óvoda óvónői és segítői alapítástól napjainkig.....	33
V. Az óvoda dolgozói napjainkban.....	34
VI. Óvodásaink az 1998-99-es tanévben.....	35

I. Köszöntő

Kedves Olvasó!

Tisztelettel köszöntöm Önt abból az alkalomból, hogy kezében tartja a pilismaróti óvodáról szóló emlékkönyvet.

Régi vágyunk teljesült ezzel: megismertetni az óvoda történetét, kicsit visszaemlékezni a régmúlt időkre és felsorolni azoknak a nevét, akik hosszabb-rövidebb ideig itt dolgoztak.

Abból az alkalomból is íródott ez a könyvecske, hogy óvodánk nevet kapott: "Mesevár Óvoda".

Történetünk nem nyúlik vissza nagyon régre, hiszen az óvoda intézménye is csak 1828-ban jelent meg Magyarországon. Pilismaróton pedig csak jóval később, 1947-ben. Írásos dokumentum nem igazán maradt fenn ebből az időből. Néhány sor a tanácsi jegyzőkönyvek megsárgult lapjain, egy-egy fekete-fehér fénykép. A régi dolgozók és az akkori kisóvodások emlékezete azonban megőrzött valamit belőle. Jót, rosszat, de mindenképpen annak a szeretetnek, gondoskodásnak és tenniakarásnak az élményét, emléket, amit a ma dolgozó óvónők is magukénak vallanak.

Ujsághy Gyuláné
óvodavezető

"Úgy gyönyörködj a fiatalokban,
mint akik téged folytatnak majd.
De ne magad vágyait, emlékeit álmodd
Újra bennük: ne kényeztesd, ne ünnepeled,
Ne szidd,
inkább szeresd érdemük szerint, becsüld meg
őket."

Keresztury Dezső

II. Egy kis óvodatörténet

1. Az iskoláskor előtti nevelés

A gyermekek nevelése az ókorban és a középkorban a családban folyt. Az iskoláskor előtti nevelés első formái a XVIII. században alakultak ki. Ilyenek voltak Angliában a *dame school*-ok. Ezekben az intézményekben a gyerekeket korbáccsal és nádpálcával „nevelték”.

A Hollandiában alakult *játékiskolába* a jómódú szülők gyerekei jártak. Itt már elég sokat játszottak a gyerekek, de ezenkívül oktatásban is részesültek. A tananyag olvasásból, a betűk megismeréséből és egyházi énekek tanulásából állt.

Sajátos iskoláskor előtti nevelési intézmény volt **Frederik Oberlin** *kötőiskolája* Elzászban. Igyekeztek minél több időt fordítani a játékra, tördtek a gyermekek zenei, testi és nyelvi nevelésével is.

A tulajdonképpeni óvoda a skóciai New Lanarkban jött létre. Alapítója **Robert Owen** volt. Ebben a *kisgyermek-iskolában* már körültekintéssel nevelték a gyerekeket. Owen kisgyermek-iskolája tekinthető a mai óvodák őséneke. Jelentősége abban állt, hogy az iskoláskor előtti nevelés intézményes megoldását célozta meg és az óvodát a nevelési intézményrendszer részének tekintette. Kezdeményezése Európában is sok követőre talált (*Wilderspin, Frötel, Montessori*).

Viszonylag későn jelent meg az óvoda intézménye a cári Oroszországban és csak 1917 után kezdett fejlődni igazán.

A magyar óvodáztatás kezdete **Brunszvik Teréz** nevéhez fűződik. Az első óvoda 1828-ban nyitotta meg kapuit Budán. Az 1867 előtti óvodák története Brunszvik Teréz mellett **Wargha István** és **Ney Ferenc** nevéhez

kapcsolódik. Már **Eötvös József** is törvényben akarta szabályozni a kisded-
óvás kérdéseit. Ez azonban csak **Csáky Albin** állás- és közoktatásügyi mi-
niszternek sikerült az 1891. évi XV. törvényben. (1.)

2. Brunszvik Teréz munkássága

Brunszvik Teréz 1828 júniusában alapította az első óvodát Óbudán,
Angyalkert néven. Az első budai óvodaalapítás történelmi tettnek számított,
ugyanis Közép-Európa viszonylatában is a legelső volt. Az első óvodánk
magyar és német nyelven működött. 2 éves kortól 7 éves korig látogathatták
a kicsinyek, az utolsó évben sajátították el az elemi ismereteket. Az alapítás
utáni 6-7 év alatt 10 kisdedóvó alakult, s létrejött egy „Nemzeti Egyesület”.
Később az irigyei kiszorították Brunszvik Terézt a hazai óvodai élet irányítá-
sából. Munkásságát sokáig külföldön folytatta, majd hazatérve tovább dol-
gozott a magyar óvodaügyért.

3. A mi óvodánk

Az első óvoda alapításától közel 100 esztendő telt el, mire falunkban
is foglalkoztak az óvoda létesítésének gondolatával.

1907-ben Tirts Rezső előljáró javaslatára kérvényt intéztek a Miniszté-
riumhoz óvoda felállítása céljából. A kérelmet az akkori Minisztérium eluta-
sította.

*(1. Ujsághy Gyuláné: Az óvoda új szerepe az iskolaelőkészítésben. Szakdolgozat,
Budapest 1995.)*

Tirts Rezső indítványozza, hogy a községben
egy óvoda felállítását illető költségeken fe-
leendő fenntartása végett illetékes helyen lépéseket kellene tenni, miért is kéri, hogy indít-
ványa tudomásul vételére, napirendre.
Határozat.

Képviselő testület az indítványt legközelebbi
ülésére napirendre tűzi ki s érdemlegesen kívánja
tárgyalni.

„...Tirts Rezső indítványozza, hogy a községben egy óvoda felállítása iránt államköltségen
leendő fenntartása végett illetékes helyen lépéseket kellene tenni, miért is kéri, hogy indít-
ványa tűzessék legközelebb napirendre.

Határozat.

Képviselő testület az indítványt legközelebbi ülésére napirendre tűzi ki s érdemlegesen kívánja
tárgyalni....”

Határozat.
A leirat tudomásul vételére elöljáróság utasított, hogy a
jelzett időben a leiratra hivatkozva tegyen újabb kísérletet az ó-
voda felállítására iránt.

XII.
Állami óvoda felállítására iránti kérelemre miniszteri leirat.
Előadó jegyző felolvassa a von. kir. tanfelügyelőség 105/913 sz.
leiratát, melyben arról értesíti a községet, hogy a községben óvodának állam-
költségen való felállítására az előző leiratban említett körülmények között
nem tehető, mert az óvoda nem magyar nyelvű községekben emelnek
államköltségen óvodákat, csak azután jöhetnek tekintetbe az olyan községek
mint Pilismarót. Számítása szerint 1916 év előtt ez nem következhetik be.

„... XIII.

Állami óvoda felállítására iránti kérelemre miniszteri leirat.

Előadó jegyző felolvassa a von. kir. tanfelügyelőség 105/913 sz. leiratát, melyben arról érte-
síti a községet, hogy a községben óvodának államköltségen való felállítására ez idő szerint
semmi körülmények között sem eszközölhető, mert elsősorban nem magyar nyelvű községek-
ben emelnek államköltségen óvodákat s csak azután jöhetnek tekintetbe az olyan községek
mint Pilismarót. Számítása szerint 1916 év előtt ez nem következhetik be.

Határozat:

A leirat tudomásul vételére elöljáróság utasított, hogy a jelzett időben a leiratra hivatkozva
tegyen újabb kísérletet az óvoda felállítására iránt....”

Az elutasítás után évtizedek teltek el falunkban óvoda nélkül. A háború után a falu vezetői szükségesnek látták az óvoda létrejöttét. Mintegy próbaként 1946 nyarán működött egy „nyári óvoda” a református iskolában és 1947-ben az MNDSZ (az első Magyar Nőszövetség) megszervezte az óvodát.

A hiányos levéltári anyagok miatt pontos dátum nem található.

Mégis, mi alapján pontosítunk?

Egy 1956-os VB jegyzőkönyvben a következőket olvashatjuk:

„Kocsis Jánosné kéri a Végrehajtó Bizottságot, hogy - mivel az SZTK csak 1948. március 1-től igazolta munkaviszonyát - adjon igazolást, hogy szolgálatát, mint napköziotthon vezető 1947. március 1-jén kezdte meg .....”

40/1956. számú VB határozat:

„A Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyhangúlag igazolja, hogy Kocsis Jánosné a napköziotthon vezetője a szolgálatát 1947. március 1-jén kezdte meg.”

Pilismaróton 1947 március 1-től működik óvoda!

Helyileg a mai Öregek Napköziotthonában kapott helyet.

„A megalakult óvodában nem voltak szakképzett óvónők. Két, polgári iskolát végzett nőszövetségi tag vállalta az óvoda kezelését és irányítását.” (2.)

Név szerint: Kocsis Jánosné (sz. Csiszár Anna) óvónő

Horváth Józsefné (sz. Göbölös Erzsébet) szakácsnő

Feladatuk a gyermekek napi felügyelete, egyszeri étkeztetése volt. Mivel anyagi támogatást nem kaptak, szekerekkel járták a falut és az óvo-

(2. Haraszti Csilla: A pilismaróti óvoda története. Szakdolgozat. Esztergom, 1995.)

da részére élelmet, takarót, kiságyat gyűjtöttek. A játékokat is saját maguk készítették szülői segítséggel. Mivel adományokból tartotta fenn magát az óvoda, a gyermekekért 1947-1953 között semmiféle díjat nem kellett fizetni a szülőknek.

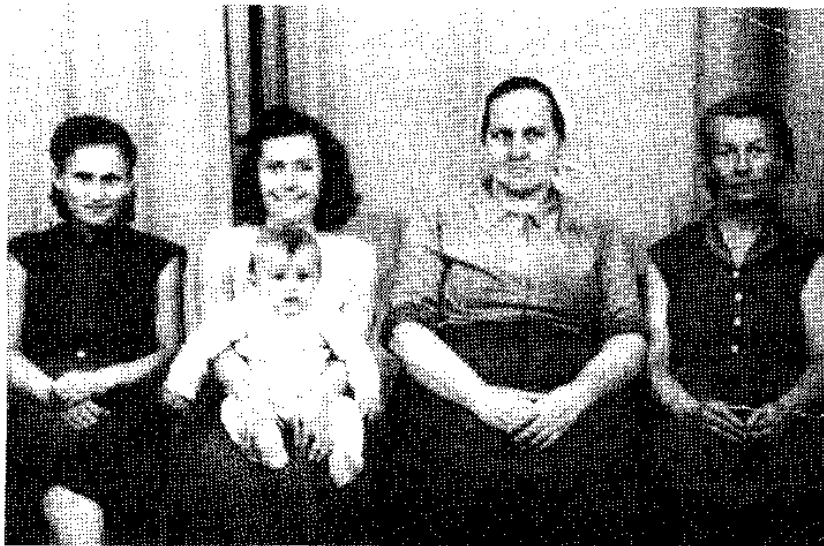
1953-ban némi fordulat következett be az óvoda életében. A tanácsi költségvetésből juttattak az óvoda működésére is. Ebben az évben került az első szakképzett óvónő az óvodába. Név szerint: Ordódy Mária.

„Ekkor már a gyermekekkel komolyabban foglalkoztak, és a gyermekmegőrzésen túl az iskola-előkészítésben is jelentős szerepe volt az óvodának. Az óvónő a munkáját közvetlenül az iskola igazgatójának felügyelete alatt végezte.” (3.)

Egy 1956-os VII. 9. VB ülés jegyzőkönyvében a következők olvashatók:

„Az Általános Iskola igazgatójának beszámolójából: ..... az óvodában is jó munka folyik, az ott beosztott alkalmazottak is jól végzik munkájukat.”

Az igazi fordulat 1957-ben következett be, amikor Sáros Andrásné, Juci óvónéni vette át az óvoda vezetését egészen 1992-ig.

(4. Haraszi Csilla: A pilismaróti óvoda története. Szakdolgozat, Esztergom 1995.)

Fiatal, falubeli. Tele aktivitással kezdte meg a munkáját. Saját kezűleg készítette a játékokat, fejlesztő eszközöket.

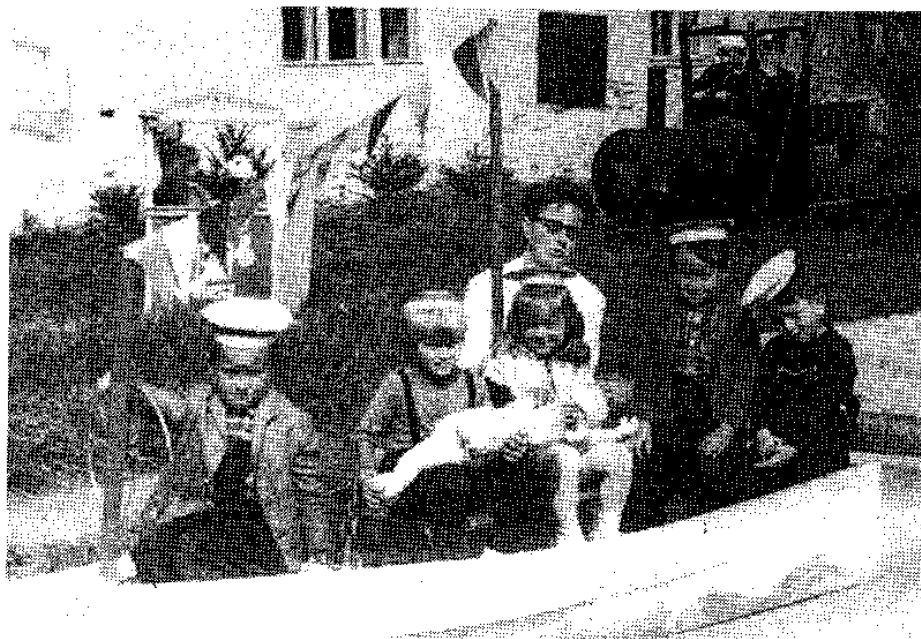
A csoportszobák berendezésében és az udvar kialakításában sok segítséget kapott a szülőktől. A tisztálkodás lavórban, a WC-zés bilibe történt. Később az udvaron építettek WC-t és a tisztálkodás folyóvízes tartályból történt.

A gyermekek létszámnövekedése szükségessé tette két osztott csoport működtetését. A gyermeklétszám 55-60 fő volt. Az óvónők száma 2 lett, a technikai dolgozók száma is bővült (2 gondozónő, 2 konyhai dolgozó, 1 gazdaságvezető).

Egy jegyzőkönyv sorai:

„Az óvoda épülete sajátos jellegénél fogva bizonyos megkötöttséget, kedvezőtlen helyzeteket biztosít. A termek szűkek, mély fekvésűek, a természetes megvilágítás elégtelen. A termek ablakai a magasan fekvő nagy forgalmú útra, belső folyosói pedig a tsz udvarra nyílnak. Ez a helyzet igen kedvezőtlen, a nyugalom, a rend nem biztosítható a kívánt mértékben, a legnagyobb igyekezet mellett sem. Nem lényegtelen az óvodák életében az udvar szerepe. A pilismaróti óvoda udvara viszont mintha kárpótolni akarná az épület mostohaságát, pázstos, sok és biztonságos mozgást biztosít és nem utolsó sorban gondozott.

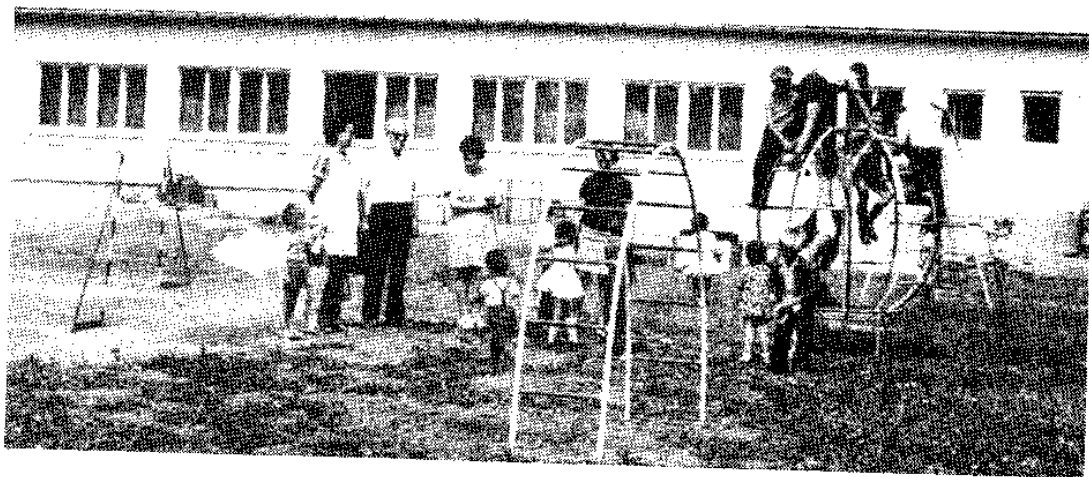

Az óvoda épületéből hiányzik a legszükségesebb feltételek egyike a WC, amit az apróságok igen sok meghűlés veszélye mellett csak az udvar távoli sarkán látogathatnak.” (4.)

(5. Körzeti felügyelő jegyzőkönyvéből 1968. IV. 30.)

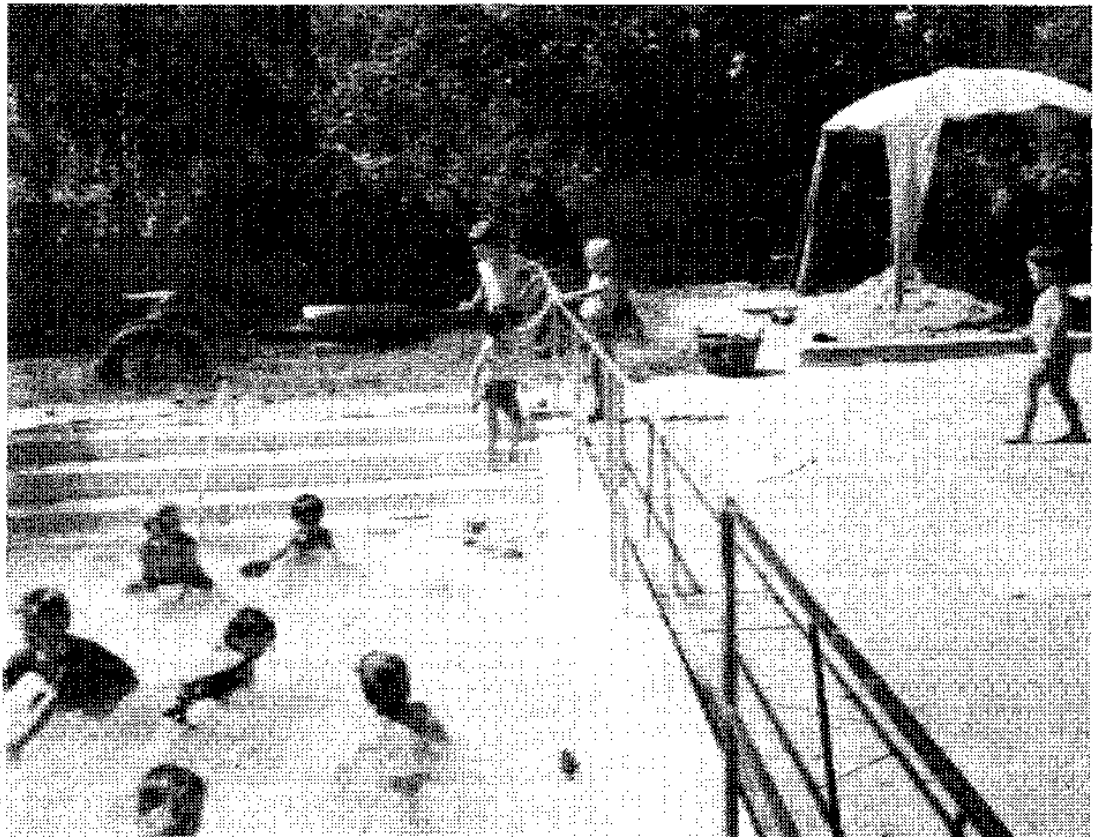

Már a 60-as években 8 féle folyóirat járt az óvodának, melyek segítették az óvónők munkáját. Az óvoda könyvtára is évről évre gyarapodott. Az intézmény állapota azonban tovább romlott, felújításra lett volna szükség, melyhez a Járási és Megyei Tanács 1 millió Ft-ot biztosított. A Községi Tanács úgy döntött, hogy ezt az összeget egy új óvoda építésére használja fel. Az új óvoda 1971-ben kezdett épülni, és 1974. július 1-jén adták át.

Az épület 1 millió 800 ezer Ft értékű volt. Ebből 800 ezer Ft volt a társadalmi munka. A szülők segítségével később udvari fürdőmedence is létesült.

A szolgálati lakást több éven keresztül az iskola étkezőnek használta. A megnövekedett gyermeklétszám később szükségessé tette, hogy a szolgálati lakásból is egy csoportszobát alakítsanak ki.

1978-tól az óvoda 3 csoportos lett, 75 férőhellyel. A gyereklétszám azonban jóval meghaladta a férőhelyek számát, 110-120 %-os volt a kihasználtság.

1989-ben korszerűsítették a fűtést, olajtüzelésű központi fűtést vezettek be. A magas gyermeklétszám miatt a berendezések, a bútorok elhasználódtak, korszerűbb, esztétikusabb berendezés vásárlása vált szükségessé.

Az óvoda vezetését 1992-től napjainkig Ujsághy Gyuláné - Andi óvónéni látja el.

1993-ban a kiscsoportban kisebb átalakítás volt: nagyobb lett a csoportszoba és a mosdó is. A szűkös anyagiak miatt ebben az időszakban is nagy szükség volt az óvónők találékonyására és a szülők segítségére. Így sikerült a három csoportszobában a bútorokat kicserélni.

Az óvodavezető irányításával a kollektíva nagy odaadással készítette el ebben a tanévben az óvoda helyi nevelési programját, mely alapján a következő esztendőben nevelni fogják a gyerekeket.

Pintér Zsuzsanna

∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞

III. Visszaemlékezések

Óvodánk történetének megismerése után pillantsunk vissza újra az időben, de most személyes emlékek útján.

A falubeliek így emlékeznek:

Óvodai emlékeim

1957. július 1-jén vettem át a pilismaróti Napköziotthonos Óvoda vezetését. Az óvoda egy csoporttal, 30 gyerekekkel, 1 főzőnővel (özv. Solymosi Jánosné), 1 dajkával (Koknya Mariska néni) és 1 óvónővel működött. Az épület állaga, berendezése, felszerelése nagyon rossz volt. Nyitvatartás: nyáron reggel 6-18-ig, télen 7-16-ig. Fenntartó: a Községi Tanács, munkáltató az Általános Iskola igazgatója (Peöcz László), szakmai ellenőrző, irányító: Járási Művelődési Osztály, Dorog. Kiemelt feladatunk volt: a szülők megismerése, segítségük kérése, az óvoda otthonossá tétele, játékkészlet bővítése. A nevelőmunka a „Módszertani levél” alapján történt. Vezetői tevékenységemet a gyermekekkel való foglalkozáson túl nehezítette, hogy az étkezéssel járó teendőket (bevásárlás, nyersanyagkimérés, könyvelés) is naponta el kellett végeznem.

A Kézikönyv megjelenése meghatározta az óvoda célját - feladatát - követelményét, a jobb nevelőmunka feltételeit: A nevelő-oktató munka színvonalasabb, eredményesebb lett. A szülőkkel, társadalmi szervezetekkel, az iskolával jobb, együttműködőbb kapcsolat alakult ki.

A dolgozók bérének emelésére is (ami igen alacsony volt) sor került.

Sok-sok probléma volt. Egy új óvoda felépítéséhez nem volt pénz, egy másik óvodának megfelelő épület (kivéve az erdészeti kastélyt) nem volt a faluban. A Megyei Tanácstól az óvoda egy nagyobb összeget kapott az épület felújítására. Végül a tanácsi vezetés úgy határozott (Göbölös János tanácselnök), hogy vállalva a felelősséget, belefog egy új óvoda felépítésébe (1970-71 év). A tanácstagok, a falu vezetői jártuk a falut. Gyűjtöttük a pénzt és a társadalmi munka felajánlásokat. A falu összefogásával felépült és átadásra került az új óvoda 1974-ben. Szép, tágas, világos, korszerű épület. Társadalmi munkával a hozzátartozó udvart is rendbetettük, mászóakkal, homokozóval, fák ültetésével stb., a játékokat is biztosítottuk a gyerekeknek. Az új óvoda átadása - mely mindenkit büszkeséggel és örömmel töltött el - fénypontja lett a falu összefogásának.

Intézményünkben a nevelőmunka példamutató volt. Több kihelyezett óvodavezetői értekezletet, bemutatókat tartottunk (megyei szakfelügyelők, minisztériumi képviselők is részt vettek). Az új óvodai nevelési program követelményeinek megfeleltünk, célkitűzéseit végrehajtottuk. Javult a személyi ellátottságunk is. Engem független vezetőnek neveztek ki. A dömösi Napköziotthonos Óvoda munkáltatója is lettem, ami igen nehéz feladat volt számomra. Helyettesem, Schandl Lipótné (Éva óvónéni) nagymértékben segítette a munkámat, s mint gyermekvédelmi felelős, a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek fejlődését elősegítette, hátrányaik enyhítésében kiváló munkát végzett.

A nevelés-oktatás zökkenőmentes, eredményekben gazdag volt. Lehetőséget kaptunk foglalkozási-szemléltetési eszközök vásárlására.

Minden új eszközt megvásárolhattunk, ami megjelent. Az óvoda udvarán is sokfajta játéklehetőség volt.

Vezetői munkám során sok társadalmi munkát szerveztem, s végeztem az óvoda testületével együtt.

Jó munkájának elismerésül 3 dolgozó (Schandl Lipótné óvónő, Gyurkovics Józsefné gondozónő, Szabó Andrásné főzőnő) minisztériumi kitüntetésben részesült.

1977-ben „Oktatásügy Kiváló Dolgozója”, 1983-ban Pilismarót Emlékérmét kaptam.

1992. évben Schandl Lipótné óvónő és én (Sáros Andrásné) 34 éves pilismaróti óvodavezetői munka után nyugdíjba mentünk.

Visszaemlékezve az óvodában töltött éveimre, „csak a szépre emlékezem”!

Sáros Andrásné

♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪

Csak a szépre emlékezem

1963. július 2-án léptem be a falu közepén, ódon falak között, családias légkörben működő óvoda kicsi kapuján, mint óvónő. Az épületet nézve nem látszott a benne zajló vidám, kedves események sora, melyekre emlékezni ma is melengető érzés.

A működési körülmények nem voltak gazdagok, hiszen udvari kútról hoztuk a vizet, a termekben szeneskályha duruzsolt, játékkészletünk is lehetett volna több. Az emlékek mégis szépek. Szívesen és szeretettel gondolok az első csokor virágra, amit egy kedves kislánytól kaptam. A Télapóvárás izgalmára, a Fenyőünnepek hangulatára, amikor a karácsonyfacsodát fényét láttam megcsillanni a gyerekszemekben, és az örömet, amivel az ajándékukat kezükbe vették. A dunai kirándulást, ahova gyalog mentünk, a vidám szánkózást a Madarászon, Sárgadombon, jókat nevetve a hóba esőkön, vagy amikor májusfát mentünk vágni, végig énekeltük az utat. Emlékezetes: az udvaron lévő eperfa alatt jól lehetett játszani és még csemegéztünk is a lehulló eperből. Szorgalmasan készítettük hordóból a „vonatot”, majd örültünk a 1/2 méter mély pancsolónak.

Aztán új óvodába költöztünk, mely már nem volt poros, nem volt a falu közepén. A termek nagyok, világosak, nagy medence volt az udvaron. A jót hamar megszoktuk, feledve a régit.

Köszönöm a lehetőséget, hogy emlékeimet leírhattam és elmondhattam. Jó volt, szép volt, örülök, hogy átéltem.

Schandl Lipótné

♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣

Egy dajka emlékezése!

Berkes Ferencné pilismaróti lakos, volt óvodai gondozó.

Tizennégy évi szolgálat után, 1979-ben mentem nyugdíjba. Egy nagyon összetartó, remek kollektíva volt az akkori gárda. Sáros Andrásné vezetőóvónő és Schandl Lipótné óvónő vezetésével.

Régi, ósdi épület három csoport részére, bizony szűkös lehetőséget biztosított. Sáros Andrásné leleményessége sok-sok problémát megoldott, nem kis áldozatok árán. Öröm volt ott dolgozni. Remek beosztás, sok olcsó, ügyes ötlet megoldott mindent.

Óvodánk sok elismerést, dicséretet kapott. Már akkor is igen alacsonyak voltak a bérek, mégis tette mindenki a dolgát, sokszor erőn felül.

Most is sok szeretettel, könnyes szemmel gondolok az öreg kis óvodára, ahol olyan sok kedves, boldog napot töltöttem.

Berkes Ferencné

Magdi néni

Emlékezne...

Nyírő Károlyné, mindnyájunk Mancsi nénije sajnos már nem tudja velünk megosztani emlékeit. Ezért az 1992. augusztus havi Pilismaróti Hírek „Szeretném megmutatni” című cikkéből idézünk:

„...özv. Nyírő Károlyné - felnőttnek, gyereknek egyaránt Mancsi néni... 1969-től, nyugdíjba vonulása óta teszi mindenesként a dolgát az oviban... Szép volt, árnyas oldala soha nem volt az elmúlt éveknek - mondja Mancsi néni. Családjának tekintette az ovis gyereket és nevelőjét egyaránt. Tudja, mert meggyőződése, hogy az új vezetőnek jó iskolája volt, hisz Juci és Éva óvónők nem minden nap születnek!”

A nyári ovi története

A háború után 1946-ban a református iskolában működött a nyári óvoda. Csakis a nyári szünetben, amikor az iskolások befejezték a tanévet, mivel ekkor szabadult fel a tanterem, ahol a játék után napközben aludni szoktunk.

A megboldogult Nyírő tanító néni és Virág tanító néni voltak az „óvónénik”, akik felügyeltek ránk. Sok mesét és játékot tanítottak meg velünk, amíg a szüleink a mindennapiért fáradoztak a mezőn. A napszámosoknak akkortájt ez volt a megélhetési forrásuk, így hát a gyerekekre valakinek

vigyáznia kellett. Az étkeztetés bizony szegényes volt. Tejporból készült tejet kaptunk, ritkán kakaót és hozzá mogyoró-krémes kenyeret és sok gyümölcsöt. A legrosszabb az volt, hogy minden nap 1 evőkanál csukamáj olajat is be kellett vennünk, ami nagyon rossz ízű volt. Őszintén szólva emiatt én nem is igazán szerettem az ovit. Zsaroltam is szegény anyámat, mert csak úgy voltam hajlandó oviba menni, ha vett nekem egy kis szelet nápolyit a Bandó Sanyi bácsi boltjában. Legjobban az alvás előtti meséket szerettem, amit a hozott pokrócokon és kispárnákon az ovi padlóján hallgattunk. A nagy nyári hőségben jól is esett a tanterem hűvöse. A másfél órai alvás után is játékok következtek, majd krémes kenyér és gyümölcs uzsonnára. Fél négy felé mentünk haza, nagy zshivajjal.

Azóta bizony már 50 esztendő telt el.

Egy vers-mese egyik strófájára még ma is emlékszem, amely így hangzott:

„Zsiráf koma, szambó gyerek

Afrikában éltek,

Ott ahol a kókuszfa nő

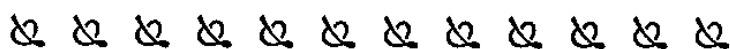
S feketék a népek...”

Ez a versike nagyon tetszett, mert ilyenkor én is Afrikában éreztem magam.

Ennyi a nyári ovi története.

Közreadta:

Kónya Mihály

Hogy is volt?

Pólyásbabaként kerültem Pilismarótra, a szlovákiai Újlótról. Amikor óvodás korú lettem, és Édesanyám tavasztól őszig az erdőre járt dolgozni, engem óvodába adott. Akkor az óvoda olyan gyermekmegőrzőként működött. Nem is igen emlékszem játékszerekre, csak a fakockákra, amikből gyönyörű várat lehetett építeni. Akkoriban az óvodánk sem volt még játékokkal felszerelve, többnyire körjátékokat játszottunk: „vetőcske” (jelenleg: Tekeredik a kígyó), „Csön-csön gyűrű”. Sokat barkácsoltunk bodzafából, vadgesztenyéből, gyermekláncfűből koszorút fűztünk.

Foglalkozások nem voltak, mégis olyan alapokat kaptunk az ott dolgozó felnőttektől, ami megalapozta emberi mivoltunkat: megtanítottak az idősök tiszteletére, egymás megbecsülésére. Sosem felejttem el azt a napot, amikor a Kenderesen tanítottak minket bukfencezni. A gimnáziumban büszke is voltam rá, mert egyedül én tudtam megcsinálni a tigrisbukfencet.

Szegény volt a mi óvodánk, de én nagyon jól éreztem magam ott. Emlékszem néhány csínytevésemre is: amikor a tsz udvarban a szállításra előkészített sóskát megdézsmáltuk, vagy amikor a tejporos zsákból sikerült egy-egy marék tejport elcsenni, oly boldog, feledhetetlen pillanatok voltak.

Később Édesanyám is az óvodában dolgozott dadaként. Ekkor én már nagyobb legény voltam, és felkértek, hogy legyek az óvodában a Télapó. Bárhogy elváltottattam a hangom, Sáros Bandi felismert. Sosem felejttem el édesanyám várakozásteli, boldog mosolyát, amint a saját készítésű szaloncukrot csomagolta az óvodás gyerekek számára, mert bizony egy-két szem szaloncukor volt akkoriban a karácsonyi ajándék.

Sajnos csak ennyi emlékem maradt meg régi kedves óvodámról, de az emlékek életem végéig elkísérnek.

Tóth László

~ ~ ~ ~ ~

Óvodás korú emlékeim

Mivel már nagymama vagyok és kisunokám óvodás, sokszor idéződik fel bennem az én óvodáskorom és óvodám.

1955-57-ben jártam óvodába. Akkor egy csoportba járt minden gyerek. Egy óvónő volt és egy dada. Egy teremben volt a foglalkozás, az ebéd, az alvás. A fal mellett voltak padok, azon ültünk, az asztal pedig ugyanolyan hosszú volt, mint egy pad. Azon rajzoltunk, reggeliztünk, ebédeltünk. Tornához előrehúztuk az ülökét és azon tornáztunk. A délutáni alváshoz behozták a kiságyat (maihoz hasonló). Ágynemű nem volt, csak pokróc (pléd) volt a takaró.

Az óvónéni nem maróti volt. A nevére sajnos pontosan nem emlékszem. Talán Anna vagy Mária volt? Magas, vékony testalkatú. Még most is szinte hallom rekedtes hangját is, de az általa megszólaltatott hegedű gyönyörű hangját szintén.

A dada Mariska néni volt (Koknya Mariska), ősz, dauerolt hajjal.

Az ennivalót ott helyben az óvodában készítették. A két Annus-

ka néni: Solymosiné Lengyel Annus néni és Papanecz Annuska.

Aki járt itt, ebben az óvodában, vagy mostanában járt az épületben, az elképzeli a régi ovit is, mert a felépítése ma is ugyan az.

Ahogy az utcáról bementünk, ott volt a falnál a pad. Itt kellett a cipő talpát lepucolni késsel vagy kefével. Váltócipő nem volt. A folyosón az első ajtó az éléskamra volt. A második a konyha, hátrébb a folyosón voltak a fogasok, ahová a ruhákat raktuk. Az utca felőli részen két helyiség volt, egyik később az ebédlő lett, ahol már kisasztalok és székek voltak. Utána volt a csoportszoba. A folyosó végén volt a mosdó, ahol kezet mostunk. Innen nyílt az utolsó szoba, ahol az óvónéni lakott (ez most a tsz-é). WC az udvaron volt. Télen a hidegben nem mentünk ki az udvarra, hanem a folyosón (a kanyarban) voltak a bilik lerakva. A tsz felé az ablakokat lemeszelték, hogy ne zavarják a gyerekeket. Nyáron, amikor nagyon meleg volt, kint aludtunk a folyosón.

Az udvar nagy és tágas volt. A közepén hatalmas homokozó. Nagy várat lehetett benne építeni, kitűzni rá a nemzeti zászlót. Az udvar hátsó részén egy terebélyes szederfa állott. Olyan fű nőtt, amelyet azóta sem látam. Széles, sötétzöld szálú. Csodálatos fonásokat lehetett belőle csinálni. Az illatozó orgonafák virágaiból hosszú-hosszú nyakláncokat fűztünk. Az udvaron volt a kút - kerekeskút. Innen húzták a vizet a főzéshez, és volt még fűkamra, mert nyáron is fával tüzeltek a sparheltben. Nem volt gáz vagy villany.

Az edények alumíniumból voltak. Reggelire általában tejeskávé a pléhbögrében egy szelet kenyérral, amit én nem szerettem. A pléhtányérok kissé horpadozottak voltak már.

Mikor már nagycsoportos korú lettem, és aludni nem szerettem, Annuska megengedte, hogy a konyhában segítsek törölgetni. Segítségemet a búcsúban vett gyöngysorral köszönte meg, melynek gyöngyszemei még ma is megvannak.

Sok-sok vers megmaradt bennem, amit akkor tanultam és most kisunokámnak is el tudok mondani, sőt akad olyan is, amit ő is az oviban tanult meg.

Kedvenc játékomból volt nyáron a „Süssünk, süssünk valamit...”, amikor úgy tekeredtünk, mint egy kígyó. Imádtam a rongybabákat, és büszkén szavaltuk a lányokkal: „Eljöttünk a babáinkat sorra bemutatni...”

Ünnepekre, Mikulásra és a karácsonyra szóló énekek, versek - de csodálatosak voltak!

Az akkori óvodában szerettem óvodás lenni.

Szülő - nagyszülő korú emlékeim

Az évek múlásával... anyuka lettem. Kislányom 1975-ben lett óvodás. Ekkor már a mai „új” óvodaépület volt. Mindössze 1 éve adták át e szép, korszerű épületet. A régi ovihoz hasonlítva egy „csodálatos palota”. Sok-sok játék a polcokon, az udvar tele mászóakkal. A foglalkozáshoz szükséges eszközök tára is bővült. 1977-ben kisfiam is óvodás lett. Örültem és örülök, hogy olyan óvónénik foglalkoztak gyermekeimmel, mint Juci óvónéni és Éva óvónéni.

Az évek múlásával... (mint már fentebb írtam) nagymama lettem. Nap mint nap bejárok az oviba. Most látom és érzem igazán a változásokat.

A régi bútorokat újak váltották fel, a játékeszközök modernnek. A sok-sok mese, vers és ének, amely már kora reggel kiszűrődik az ajtón, mind-mind a jövő nemzedékének javára válik.

A mai óvodában óvodásnak, de nagymamának is jó lenni.

Tóth Istvánné

☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

A Napköziotthonos Óvoda emlékkönyvébe

Még karácsony előtt történt, hogy Pintér Zsuzsa felkeresett és megkért, írjak az óvoda készülő emlékkönyvébe. Ne valami nagylélegzetű írásműben gondolkodjak, hanem az óvodáskori emlékeim közül elevenítsek fel egyet-egyet.

Ó, mondtam, semmi probléma, karácsony után már jöhet is érte, az ünnepek alatt megírom.

Karácsony másnapján, amikor már az első ünnepi megterhelésen túl volt a gyomor - és az agytekervények ismét kezdtek elegendő vérhez jutni - döbbsentem rá, hogy nem is olyan egyszerű feladatra vállalkoztam. Mennyivel könnyebb volt néhány évvel ezelőtt az iskola emlékkönyvébe írni! 8 év eseményeire sokkal könnyebb visszaemlékezni, mint arra az óvodás évre, amelyet a régi óvoda épületében és udvarában "lehúztam". Ezt megállapítva gyorsan le is tettem a tollat, majd később írok, biztosan eszembe jut valami

---

jó kis emlék. De az ihlet sehogyan sem akart megjönni! Zsuzsa viszont folyamatosan noszogatót: mi lesz már, mindenki megírta, már csak a Te "sztorid" hiányzik!

Az enyhe terror hatására lassan elkezdtek előjönni az emlékképek: Juci óvónéni, Annus néni a "konyhafőnök", Tóth néni a dadus, és két "jobb" óvodás: Göbölös Bandi és Király Laci, no meg a "zeneszerszámok": az alumíniumtányérok és bögrék, az udvari játszóeszközök: barackfa, szederfa, a papkert kerítése.

A felsoroltakból a következő kép állt össze: tárgyak + óvodás kollégák = felnőtt személyek idegeinek srófolása.

Ehhez különösen az udvari "természetes" játékok használata járult hozzá. Esetemben a fáramászás.

Mint azt az írásom elején említettem, csak egy évig jártam óvodába, az iskolakezdés előtti kötelező "penzumot" teljesítettem.

3 éves koromtól azonban a Kis-hegy környéki idősebb srácoktól már egy-két jó dolgot megtanultam. Pl.: háborús löszert szétszedni(!), szánkózni és természetesen fáramászni.

Ehhez az utóbbihoz kötődik egy kicsit kellemetlen óvodai emlékem: éppen csak, hogy elkezdtem az óvodába járást, egy szép nyári napon kinn játszottunk az udvaron. Már kezdtük volna megenni a homokozást, amikor későbbi iskolatársam kitalálta: rendezzünk fáramászó versenyt. No, gondoltam: itt az én időm, ebben tuti az első hely. Gyors megbeszélés, aztán irány a tett színhelye, a formás törzsű, jól mászható kis barackfa. Páros verseny. Ellenfelem és a többi tapasztalt, régi óvodás úgy helyezkedett, hogy lássa az óvodaajtót, engem meg pont az ajtónak háttal állítottak. Akkor még nem tudtam, hogy ennek oka van. Elhangzott a rajt-és mindketten elkaptuk

az alacsony törzsű fa ágait és én elkezdtem amilyen gyorsan csak tudtam, felmászni. A kolléga meg csak fogta az ágat és vigyorgott. A többiek meg kántáltak: "Fölmászott, fölmászott!". Amilyen gyorsan fölmásztam, olyan gyorsan le is jöttem, mert valami kezdett gyanus lenni. Nem kellett sokat várni, hogy kiderüljön. Ki volt hirdetve: Tilos a fáramászás!

Szóval épségben leértem, próbáltam eltüntetni a ruhámról a zöld foltot, amit a fa törzséről ledörzsölt moha okozott, amikor megjelent Tóth néni és kiosztotta a győztesnek járó jutalmat: egész délelőtt állhattam a sarokban. Így ért véget az első óvodai versenyem. A győzelem ellenére vesztően hagytam el a terepet. E kellemetlen epizód ellenére szerettem óvodába járni, különösen azután, amikor egy fa építőkockával titokban elégtételt vettem trükkös versenytársamon.

Közel 15 év telt el, mikor ismét kapcsolatom lett az óvodával. Az új óvoda építését én is segitettem társadalmi munkámmal. Az akkori tanácsi vezetés hívó szavára a haverokkal együtt az óvoda alapjainak ásását végeztük el Göbölös Jani bácsi társaságában. Akkor még nem gondoltam, hogy a '80-as évek végén a falu vezetőjeként - előbb tanácselnökként, majd polgármesterként - is megismerkedhetem az óvodában folyó oktató-nevelő munkával.

Az eddigi tapasztalataim azt bizonyítják, hogy az óvoda dolgozói - kivétel nélkül minden dolgozóról elmondhatom - a múltban is és most is megfelelő módon végzik a jövő nemzedékének nevelését. Túl azon, hogy végzik ezt a felelősségteljes munkát, rendszeresen színesítik a községi rendezvényeinket a gyerekek műsorával. Maguk az óvónők is sokat segítenek a falu

közösségi életének fejlesztésében. E kis könyvecske példája ezen igyekezetüknek.

Az óvoda valamennyi dolgozójának további sikeres munkát és hozzáerőt, egészséget kívánva, megköszönve a lehetőséget, hogy írhattam az emlékkönyvbe.

*Tisztelettel:
Benkovics László
polgármester*

§ § § § § § § § § § § § §

Én is voltam óvodás...

mégpedig itt Pilismaróton. Nagyon szerettem óvodába járni. Szerettem szerepelni, örömmel végeztem a naposi munkát és rászoruló pajtásaimon szívesen segítettem.

Emlékszem: Juci óvónéni kedves meséire, vidám énekléseire; „nagy piros nyelvre”, ami az árulkodás jelképe volt; a folyosón kifüggesztett fényképtablónkra; jelmezbálra, ahol csillag voltam: a verset, amit akkor mondtam, még ma is tudom; a tágas óvodaudvarra; a homokozóra, amelynek szélén ülve Kosztánné Margit néni fonogatta hosszú szőke hajamat; az udvar végén lévő buszra, melyben sokat játszottunk; az udvari WC-re.

További emlékképeim: aludni nem szerettem, szívesebben „segítettem” Juci óvónéninek; mindig óvónénist játszottam otthon; Éva óvónéni tőlem kapta az első virágcsokrot a maróti oviban; egy anyáknapi ajándékra: piros kartonból kivágott szív, rajta ablak és benne a fényképem; csintalan is

---

tudtam lenni: a friss lekvárosbukta végét leharapva lágyan megnyomtuk és amikor a lekvár kicsúszott, mondtuk: „Kukucska! a boszorkány!”.

Aztán múltak az évek. Az élet tengerének hullámai egy szigetre vetettek. Ez a sziget az óvoda volt, ahol napjainkban is odaadással végzem munkámat. A „kis szigetlakóknak” próbálom azt átadni, amit egykoron Juci, Jutka és Éva óvónénitől én kaptam, s majd később tanultam.

Óvodásból lett óvónéni: Pintér Zsuzsanna

S S S S S S S S S S S S S

A „mi” óvodánk

Azért választottam az emlékezésem címéül A „mi” óvodánk-at, mert férjem és én is itt jártunk óvodába. Később gyermekinket keresztül is a miénk lett.

Sok évvel ezelőtt édesanyám kézenfogott és elvitt az óvodába. Akkor még a mai Öregek otthona épületében volt a helye. Juci óvónéni nagyon sok szeretettel fogadta a kis emberkéket. Tátott szájjal hallgattuk a meséit. Éva és Jutka néni határtalan türelemmel tanítottak. Abban az időben még nem voltak különböző logikai játékok. Szerény körülmények között működött az óvoda. Gondoskodásukkal, szeretetükkel pótolták a hiányosságokat. Saját maguk által készített bábokkal mi gyerekek adtuk a bábjátékokat.

Színdarabok tömkelegét tanították meg a gyerekekkel. Saját konyhája látta el finom falatokkal az éhes emberkéket. Lengyel Annus néni, Papp Piri néni, Bélik Margit néni főzték a finomabbnál-finomabb ételeket.

Nyíró Mancsi néni volt az óvoda mindenese. Mindig ott volt található, ahol legnagyobb szükség volt rá. Minden gyereknek a családját is nagyon jól ismerték. Tudták, ki milyen körülmények között él.

Személyes, megható élményemet is el kell, hogy meséljem. Igen szerény anyagi körülmények között éltünk három testvéremmel és szüleimmel. Közeledett a karácsony. Szüleimnek sajnos új játékra nem futotta. Juci óvónéni elkérte anyukámtól egyik régi babámat. Karácsonyig teljesen új babát varázsolt belőle. Amikor a fa alatt megpillantottam, észre sem vettem, hogy az az én régi babám. Sokára, mikor már sokat játszottam vele, akkor tűnt egy kicsit ismerősnek. Én azonban biztos vagyok benne, hogy nem én voltam az egyetlen, akinek valamilyen módon örömet szereztek.

Sok-sok év telt el azóta. Közben én is anyuka lettem. 15 évvel ezelőtt én is kézenfogtam legnagyobb lányomat, és elindultam vele az óvodába. Akkor már a mai helyén állt az épület. Belépve ismerős arcokat pillantottunk meg. Juci és Éva óvónéni mosolyogva fogadta a szülőket, oldalukon a gyerekeikkel. Olyan szeretettel várták a lányomat, mint annak idején engem. Egy fiatal arcot is észrevettem az idősebbek között. Andi óvónéni tanulta tőlük a mesterség csínját-bínját. Nyugodtan mentem dolgozni. Tudtam, hogy jó helyen hagytam gyermekemet. Közben a játékok megsaporodtak. Szép új épületben töltötték napjaikat.

Sokat játszottak de mellette játékosan sokat tanultak is. Felkészítették a gyerekeket az kolára úgy, hogy a lehető legkönnyebben vegyék az akadályokat.

Közben teltek az évek, kb. 10 évvel ezelőtt a második gyerekeket is elvittem az óvodába. A három ismerős arc fogadott megint. Ekkor elgondolkoztam rajta, hogy ezek az óvónénik talán mosolyogva születtek és azóta is mosolyognak. Soha senki nem tudta, hogy mikor van rossz kedvük, vannak-e gondjaik. Problémáikat otthon hagyták, minden szeretetüket a gyerekekre árasztották. A szürke hétköznapokat ünneppé varázsolták a gyerekeknek. Ma is emlegetjük a farsangi bálokat, a különböző ünnepeket, amelyre nagy igyekezettel készültek, persze az óvónénik irányításával.

Harmadik gyerekeket nagy testvérei előre felkészítették a nagy napra. Ő most nagycsoportos. A régi óvónénik nyugdíjba mentek. Megérdemelt pihenésüket töltik. Sok fiatal arc fogadja napjainkban a gyerekeket. Kicsit megváltozott az óvoda hangulata. Sokat változott, fejlődött a világ is. Ezt igyekeznek kiapadhatatlan energiával kielégíteni az óvónénik. Ma is olyan nyugodtan hagyom ott gyerekeket, mint 15 évvel ezelőtt, mert tudom, hogy jó kezekben van. A szülők nyugodtan mehetnek dolgozni. Biztonságban tudják gyermekeiket, az óvoda mindent megtesz a kis emberkének testi és szellemi fejlődésének érdekében.

Nagyon sok türelmet, szeretetet és ragyogó mosolyt az arcukra kívánunk az óvoda dolgozóinak:

Benkovits anyuka és a három lánya

(Marosi Julianna)

§ § § § § § § § § § § § §

IV. A pilismaróti óvoda óvónői és segítői alapítástól napjainkig

Az óvónők

1947-1999

Kocsis Jánosné	Slavóczki Edit
Ordody Mária	Kiss P. Zsuzsa
Sáros Andrásné	Szathmári Sándorné
Németh Piroska	Szikorszki Ildikó
Boza Miklósné	Fehér Istvánné
Schandl Lipótné	Németh Judit
Pintér Andrásné	Vassné Juhász Ágnes
Lakatos Klára	Dóczi Sándorné
Varga Erzsébet	Lepuschán Károlyné
Kovács Mária	Szalai Ildikó
Pintér Zsuzsanna	Markó Éva
Petrás Julianna	Baka Tamásné
Horváth Erika	Falusné Kreiter Krisztina
Ujsághy Gyuláné	Lénárt Tímea
Kapinecz Erzsébet	Veres Istvánné

Az óvónők segítői

Horváth Józsefné	Kullai Imréné
Koknya Mária	Kozsa Istvánné
Papanecz Anna	Póti Károlyné
özv. Tóth Károlyné	Róka Mária
Magyar Lászlóné	Kósa Mihályné
Kosztán Józsefné	Papanecz Istvánné
Solymosi Jánosné	Marosi Józsefné

Göbölös Andrásné	Lénárt Józsefné
Fürnstáhl Ignácné	Egyed Sándorné
Berkes Ferencné	Megyeri Mihályné
Erdősi Lajosné	Szabó Nándorné
Lukács Nándorné	Batár Károlyné
Földvári Lajosné	Ifj. Sáros Andrásné
Kollár Józsefné	Hajdú Erzsébet
Szabó Andrásné	Berkesné Hártó Anna
Benkovits Sándorné	Molnár Imréné
Kökény Julianna	Májér Józsefné
Gyurkovics Józsefné	ifj. Gyurkovics Józsefné
Nyíró Károlyné	Leczki Istvánné

V. Az óvoda dolgozói napjainkban

Ujsághy Gyuláné óvodavezető
 Szathmári Sándorné óv. vez. helyettes
 Dóczy Sándorné óvónő
 Falusné Kreiter Krisztina óvónő
 Lepuschán Károlyné óvónő
 Markó Éva óvónő
 Pintér Zsuzsanna óvónő
 Szabó Andrásné szakácsnő
 Hajdú Erzsébet dajka
 Molnár Imréné dajka
 Sáros Andrásné dajka
 Leczki Istvánné takarítónő

VI. Óvodásaink az 1998-99-es tanévben

Kiscsoport:

Banda Csaba	Karácsonyi Constance
Bádi Viktória	Károlyi Bars
Benkovits Boglárka	Krisztián Fanni
Bereczki Norbert	Lesenszky Annamária
Berényi Richárd	Marosi Dávid
Berkes Bence	Mészáros Barbara
Csorba Szabina	Paksai Ábrahám
Dávid Csaba	Papp Kinga
Dubányi Dóra	Pollák Roland
Erdősi Cintia	Pozderka Zsófia
Fenyvesi Laura	Rozsnyai Orsolya
Garamszegi Márta	Schubauer Csaba
Gyurkovics Márk	Tátrai Evelin
Kabai Noémi	

Középső csoport:

Berényi Mihály	Kripkó Áron
Burai Balázs	Krischneider Rita
Erdélyi Dénes	Leczki Máté
Farkas Béla	Podmilsák Mónika
Győző Daniella	Sinkovics Gábor
Harangozó Evelin	Somogyi Boglárka

Hársasi Bence

Hidász Anthuja

Horváth Éva

Horváth Márk

Horváth Viktória

Károlyi Zsombor

Kollár Márk

Szabó Norbert

Szekeres Zsuzsanna

Székely Zsófia

Szörös Milán

Ujlaki Katalin

Varga Bálint

Virág Boglárka

Nagycsoport:

Banda Irén

Benkovits Anna

Berkes Boglárka

Berta Bianka

Berta Lotti

Csonka Mátyás

Dorka Máté

Erős Álmos

Fürnsthál Gergő

Gálicz Dóra

Horváth Richárd

Karácsonyi Evelin

Károlyi Györk

Kertész Kinga

Kis Zsombor

Krébesz Csilla

Leczki Krisztián

Lik Lívía

Markó Anna

Morvai Viktória

Oláh Roland

Paksai Ádám

Pethő Rita

Pintér Gergő

Pozderka Viktória

Sárik Anita

Sztrapati Adrienn

Virág Norbert